

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczar) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32. — negyed oldal ... kor. 8.
fél oldal ... .. 16. — nyolczad oldal ... 4.

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

XIII. LEÓ.

Febr. 20.

Isten kegyelméből huszonöt éve annak, hogy Szentséges Atyánk, XIII. Leó pápa szent Péter trónján ül. Negyedszázada, hogy apostoli buzgósággal árasztja áldását, nemes lelkének jóságát a katolikus világra; negyedszázada, hogy lánglelkű szelleme, szeretettől áthatott terhes munkássága virraszt és örködik szent vallásunk fölött. Azért osztatlan tisztelettel fordul felé az egész kereszténység és a művelt emberiség is tisztelettel és nagy, dicső személye iránt bámulattal tekint Róma felé. És ebben az ünnepélyes alkalomban bizonyára nemcsak a nagy, nemes munkában eltöltött Isten adta nagy kor az, amely a Szentséges Atyával szemben leköti a nemzetek népe millióinak tiszteletét és csodálatát, de bizonyára az a nagy hála és tisztelet, amely hódolattal tekint dicső személye felé a tudomány, művészet, az emberszeretet. Mert nagy elméje fényével, nemes szíve szeretetével istápolója ő mindezeknek.

Ezt a nevezetes fordulót ma hálaadó isteni tisztelettel ünnepelték meg ország-világszerte. Igaz kötelessége is az őszinte, benső ünneplés mindnyájunknak, egyházunk minden tagjának; a sok vett jóért, azért az atyai gondoskodásért és szeretetért, melylyel Szentséges Atyánk mi magyarok iránt van és volt mindenkoron, kell, hogy örömmünnepen hálás és buzgó szívvel adjunk hálát az egek Urának, hogy drága életét megtartotta és hogy megtartsa még hosszú, hosszú időkre.

Magyarország katolikus tanulóifjúsága tanárai és tanítói vezetése mellett hálaadó isteni tiszteleten vettek részt. Ezer meg ezer ártatlan gyermekszív hálája és könyörgése szállt föl a Mindenható számolyához a Szentséges Atya életéért és ezer meg ezer gyermekajkról hangzott el a pápai himnusz édes dallama.

Az iskolai ünnepélyeket mindenütt szentmíse előzte meg s az ünnepély sorrendje minden

katholikus iskolában az alkalom magasztosságához mért volt.

Nézzük rövid vonásokban Ő Szentsége pályafutását.

Az eddig uralkodott 263 pápa között az uralkodás időtartamát véve tekintetbe, ő a negyedik. Szent Péter apostol 34, IX. Pius pápa 32, VI. Pius pápa 24 év és 8 és fél hónapig volt az egyház feje.

Nevelését kezdettől végig jezsuiták vezették s alig lett pap, néhány év alatt tüneményes pályafutást végez.

1846-ban IX. Pius pápa megteszi perugiai püspöknek, 1853-ban pedig kardinálisnak. Ez idő alatt pedig hire, neve mind ismertebbé lett és mint nagy eszű és mély tudományú férfiút ösmerték.

IX. Pius utolsó éveiben pedig már egész nyíltan rebesgették, hogy ő — *Pecci Joakim* — lesz a pápa utóda. Méginkább megerősödött az a hit akkor, a midőn IX. Pius pápa mind sürűbben hívta Rómába, hogy tanácsát fontos ügyekben kikérje.

Az 1878. évi pápaválasztáskor pedig pápa lett belőle és ekkor *Pecci Joakim* gróf perugiai bíboros püspök, fölvette a XIII. Leó nevet. És így 1902 február huszadikával, Ő Szentsége belépett pápaságának huszonötödik esztendejébe.

Fohászkodjunk igaz gyermeki szeretettel és alattvalói hódolattal Ő Szentsége életéért, egészségéért; rójuk le hű szeretetünknek, ragaszkodásunknak és tántorithatatlan hűségünknek adóját, imádkozzunk érte, hogy az Úr igaz egyházát bölcsességben még soká kormányozza.

A tanítók és a népiskolai tanügy a kath. autonómia javaslatában.

III.

Az egyházmegyei tanács tanügyi adminisztratív hatásköre a következő rendelkezésekben nyer kifejezést:

Az egyházmegyei tanács felügyel arra, hogy az egyházmegye területén levő kath. néptanító-, néptanítónő- és kiseddóvó- (óvó-) képzőkben az országos kath. gyűlés és az igazgató-tanács által hozott határozatok végrehajtassanak. Felügyel arra, hogy az egyházmegye területén levő katolikus iskolák, mint ilyenek, főtartassanak, azok katolikus jellege megővassék, mely czélból ezen iskolákba az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával *vizsgáló biztost* küld ki. (111. §.)

Az egyházmegyéhez tartozó néptanítói, néptanítónői, óvónői, kántori állomásokra az egyházmegyei tanács a pályázatot kitűzi, illetőleg az egyházmegyei hatóság által hirdetett pályázatot tudomásul veszi. (112. §.)

Az egyházmegyei tanács a katolikus népiskolák világi tanítói, tanítónői, óvónői és kántorai ellen az egyházközségi tanács jelentése vagy panasz alapján, az országos katolikus gyűlés által megalkotandó fegyelmi szabályrendelet értelmében a fegyelmi eljárást elrendeli, foganatosítja, fegyelmiel bíraskodik. A néptanítók, néptanítónők, óvónők, kántorok fegyelmi ügyében hozott határozat foganatosításához az egyházmegyei hatóság jóváhagyása szükséges. (113. §.) Vallás- vagy erkölcsellenes vétség, vagy kihágás esetében: ha bármely katolikus iskolai tanító vallási kötelemeinek teljesítését elhanyagolja; ha vallásellenes tanokat hirdet, vallásgúnyoló nyilatkozatot tesz; ha botrányt okozó erkölcsellenes életet él, vagy ilyenmő kihágást követ el; ha az egyház által tiltott társulathoz tartozik; ha házasságát egyházilag meg nem kötötte; — ezen esetben a fegyelmi eljárás keresztülvitele és az ítélet kimondása a püspöknek tartatik fönn, ki az ítéletet végrehajtás végett az igazgató-tanácsal közli. (114. §.)

Az egyházmegyei tanács a szorgalmas és kitünő néptanítók, néptanítónők, óvónők, kántorok jutalmazásáról az egyházközségi tanács ajánlata vagy saját közegének jelentése alapján gondoskodik. (117. §.)

Az egyházmegyei tanács az egyházmegye területén katolikus népiskolák fölállítására, új néptanítói, néptanítónői, óvónői, kántori állomások szervezése, a katolikus népiskolákban a tandíj mértékének megállapítása és a tandíj elengedése, a néptanítók, néptanítónők, óvónők, kántorok által gyakorolható melléktoglalkozások tekintetében határoz és intézkedik. (119. §.) Továbbá katolikus bölcsődék, óvodák, gyermek-menedékházak fölállításáról és főtartásáról, az egyházmegyei hatóság jóváhagyása mellett, a rendelkezésre álló anyagi eszközök erejéig gondoskodik. (120. §.)

Az országos katolikus gyűlés tanító-, tanítónő-, óvó-képzőket alapít, fejleszt; létező ilyen intézeteket esetleg megszüntet, vagy leszállít. (130. §.)

Az országos kath. gyűlés a népiskolák világi tanítóinak, tanítónőinek, óvónőinek fegyelmi és nyugdíjügyére vonatkozólag, az igazgató-tanács

előterjesztése alapján főkegyúri jóváhagyással szabályrendeletet alkot (132. §.); a népoktatási intézetek tanulóinak fegyelmi szabályzatát az állami törvények rendelkezéseinek figyelembentartása mellett és az igazgató-tanács előterjesztése alapján megállapítja. (137. §.)

Az igazgató-tanács az összes létező vagy létesítendő katolikus népoktatási tanintézetekre nézve a tanítási rendszert, módszert, a rendtartást, a tantervet, a szorgalmi időt, a szünnapokat, a tankönyveket és tanszereket az állami törvények rendelkezéseinek és a püspökök részére főtartott jogok figyelemben tartása mellett szabályrendelettel megállapítja. Az általa alapítandó népoktatási tanintézetekben a tandíjat megszabja. (160. §.) Érsekek, püspökök, tanítórendek, városok, községek vagy magánosok által főtartott néptanítói-, néptanítónői- s óvó-képzőknel az iskola főtartóinak jogai épségben tartatnak; azonban arra, hogy ez iskolák mint ilyenek főtartassanak s azok katolikus jellege megővassék, az igazgató-tanács felügyel és ezen felügyeletét kiküldött biztosa által gyakorolja. (180. §.)

Dr. Notter Antal.

Az állami tanítóképzők hitoktatása és valláserkölcsi nevelése.

A közoktatásügyi kormány dicséretes buzgósággal sürgeti és minden lehető alkalommal hangoztatja a valláserkölcsi nevelés szükségét. Ezt írják elő az utasítások és a legújabb rendtartási szabályzat is. A hittan a tanítóképzők rendes tantárgya, a melynek tanítása a felekezetek joga és tantervének megállapítása a felekezeti hatóságok jogkörébe tartozik. Rendes tárgya a képesítő vizsgálatnak is és osztályzata döntő befolyású a tanítói oklevél minősítésénél. Mindezeket el kell ismerni és örömmel jelezni, mint annak a bizonyítékát, hogy a közoktatási kormányt mulasztásról vagy könnyelműségről vádolni nem lehet. Legfőleg csak azt lehet kifogásolni, hogy a hittanra szánt heti órák száma nem áll arányban a kívánalmakkal és a tárgy fontosságával.

Mindez igaz és szép és valóban így van az elméletben és a papíron; ámde nem így érvényesül az életben és nem így valósul meg az egyes állami képzők gyakorlatában. Lássuk hát az értesítők adatait. Erre nézve mindenekelőtt a katolikus tanulók arányát kell ismernünk, mert nem csekély fontosságú az a kérdés, vajjon a növendékek nagy többsége vagy elenyésző csekély száma nélkülözi-e a szükséges és megkívánt vallásoktatást? Én ugyan egy katolikus tanítójelölt vallási elhanyagolását is nagy bűnnek és helyrehozhatatlan hibának tartom, mégis azt hiszem, hogy egészen más megítélés alá esik a több, mint a kevesebb katolikus növendékkel bíró intézet. A nagy baj nagyobb, ha sokszorozódik.

Többségben voltak az 1900/901. iskolai évben a katolikus tanítójelöltek a következő állami képzőkben: Arad (96 rk. 153 közül), Baja (113 rk. 147 közül), Budapest (80 rk. 114 közül), Csáktornya (84 rk. 88 közül), Igló (61 rk. 94 közül), Kunfélegyháza (60 rk. 72 közül), Losoncz (58 rk. 86 közül), Znióváralja (84 rk. 109 közül). Kisebbségben voltak a következő képzőkben: Kolozsvár (27 rk. 105 közül), Marmorosziget (70 rk. 165 közül), Sárospatak (18 rk. 110 közül), Székely-Keresztúr (18 rk. 106 közül).

A számok ezen arányát szem előtt tartva, lássuk, mit tanítottak, minő anyagot nyújtottak hittanból az egyes állami képzők?

A végzett tananyagról részletes kimutatással szoktak beszámolni az egyes intézetek értesítői. Ebből nyerhet ki-ki biztos tájékozódást az egyes osztályok tárgyairól és a tananyag mennyiségéről. A hittan ezen értesítők tanúsága szerint igazán elszomorító, mostoha bánásmódban részesült, mert míg az egyes értesítők a lehető leg-részletesebben beszámolnak a képzők valamennyi tárgyáról, nem véve ki a tornát és a szépirást sem, addig a hittanról részletes kimutatást csak a székelykeresztúri és znióváraljai és részben a kunfélegyházi és sárospataki képzők értesítője nyújt, a budapesti, kolozsvári, losonczyi és marmoroszigeti képzők általánosságban csak annak a jelzésére szorítkoznak, hogy a tananyag a felekezeti hatóság jogkörébe tartozik, vagy hogy «elvégeztetett a felekezeti hatóság által meghatározott anyag», a mely általános mondás azonban nem nyújt semmi tájékozást, legföllebb alkalmat ad a különféle találgatásra.

Mit végeztek tehát ezen képzők katolikus tanulói a hittanból, azt vagy egyáltalán nem tudjuk, vagy legföllebb sejtjük a felsorolt tankönyvek címjegyzékéből. Ily módon kell az ide vonatkozó adatokat kibővíteni a bajai, csáktornyai, iglói, losonczyi és kolozsvári képzők értesítőiből. Ámde az aradi, budapesti és marmoroszigeti képzőkre vonatkozólag még ezen a kerülő uton sem lehet boldogulni, mivel ezekben a használt hittani könyvek még csak említve sincsenek. Az igazság érdekében azonban megjegyzem, hogy mivel Baján és Budapesten osztályösszevonás nélkül tartották meg a hittani órákat, természetes, hogy a képzőkre előírt hittani anyagot minden hiány nélkül elvégezték. Egyetlen képzőt találtam, a melyben sem tankönyvről nincs szó, sem a végzett anyagról nem olvasható a legkisebb kimutatás sem és a melyben még a hittanár sincs megnevezve, mintha hitoktatás egyáltalán nem is léteznék; ez az aradi képző. Ezen intézetben egyedül csak a közlött órarend mutatja, hogy hittant is tanítottak. Nem tudom, van-e az egyházi főhatóságoknak ezekről az állapotokról tudomása, de akár van, akár nincs, mindenesetre tűrhetetlen dolog, hogy 96 rk. tanítójelölt vallási gondozása ilyen elszomorító és szegyenletes képet tüntessen föl jövőre is.

Ilyen körülmények között senkit sem lephet meg azon tény, hogy a hittan kezelése fölötté sok kívánni valót hagy hátra. Az érvényben levő állami tanterv szerint is legalább hat óra jut a képzők hittani anyagának tárgyalására, a melyhez a képzőknek négy évfolyamúvá való kibővítése alkalmával még egy óra járult a negyedik osztályban. Ezt az óraszámot csak a bajai és a budapesti képzők tartották meg. A többiekben a legkülönbözőbb és minden egyöntetiséget nélkülöző osztályösszevonásokat találjuk, jeleül annak a szörnyű fejtelenségnek, mely a kath. hitoktatást a szükséges felügyelet hiánya miatt jóformán mindennemű iskolában jellemzi. Ennek volt a következménye, hogy egyes képzők sem a rendes óraszámot meg nem tartották, sem az anyagot a tárgy magasztosságának és fontosságának megfelelőleg nem tárgyalhatták. Osztályösszevonást, a mely mellett mindig kétes az eredmény, csak kényszer nyomása alatt lehet tűrni ideig-óráig, de rendszerré tenni ott, hol a kath. tanulók nagy többségben vannak, meg nem engedheti az okos pedagogia. De hát a hittant — úgy látszik — nagyon szeretik mellékes tárgynak tekinteni, különben nem részesülne annyira mostoha bánásmódban. Nem vonatkoztatom ezt azokra a képzőkre, a melyekben a kath. növendékek elenyésző kisebbséget képeznek. Ezekben az osztályösszevonás érthető, de a hol nagy többségben vannak, ott egyáltalán nincs helyén.

Hogy az egyházi főhatóságok és a kath. társadalom világos képet nyerjenek az állami képzők hitoktatásáról, felsorolom a tanítás módjára fényt derítő osztályösszevonásokat, miként a tavalyi iskolai évben az értesítők adatai szerint az állami képzők nagy részében meg voltak: Aradon az I—II., Csáktornyan a II—III., Iglón az I—IV., Kolozsvárott az I—III., Kunfélegyházán az I—II., Losonczon az I—III., (ezt azonban nem állítom határozottan, mivel az értesítő erre vonatkozó tudósítása zavaros), Marmoroszigeten az I—III., Sárospatakon az I—III., Székelykeresztúron az I—III. és Znióváralján az I—II. osztályok növendékei tanulták a hittant összevonva, természetesen kevesebb órásszámmal és kevesebb tananyagmennyiséggel.

A hittanítás tehát az állami képzők nagy részében nem felel meg a tanterv követelményének sem az órák száma, sem pedig a tananyag mennyisége tekintetében, nem is szólva a módszeres földolgozásról, a melyet az említett osztályösszevonások mellett vagy alig, vagy sehogy sem lehet keresztül vinni.

A hittanórák száma az egyes képzőkben a következő: Aradon 4 (2+1+1), Baján 7 (2+2+2+1), Budapesten 7 (2+2+2+1), Csáktornyan 5 (2+2+1) (itt azonban érthetetlen, hogy csütörtökön d. u. 3—4. egyszerre volt hittanóra az I. és IV. osztályban), Iglón 2 (1+1), Kolozsvárott 3 (2+1), Kunfélegyházán 5 (2+2+1), Losonczon 4 (?), Marmoroszigeten 3 (2+1),

Sárospatakon 2, Székelykeresztúron 3 (2+1) és Znióváralján 3 (2+1). Hogy ilyen kezelés, ilyen sokféle osztályösszevonás, ily leszállított óraszám mellett a végzett anyagmennyiség sehogy sem felelhet meg a jogos várakozásnak, azt már föntebb is említettem; de hogy erre nézve is maguk az értesítők adatai nyújtsák a leghitelesebb bizonyítékot, lássuk, mit tanultak tényleg az állami képzők kath. növendékei hittanból a múlt isk. évben?

Esztergom.

Guzsvenitz Vilmos.

(Folytatása következik.)

Természettudományok és népnevelés.

Berthelot a XIX. század egyik legnagyobb kémikusa. Korszakalkotó tekintély a szerves vegytan terén, nemkülönben a vegyi szintézis, összetétel körül. Ez az ő szakmája, a melynek ó-, közép- és újkori történetével is behatóan foglalkozik.

Nem kevesebb a tekintélye közoktatási kérdésekben is. Az a francia kormány, a mely kiüldözte a tanítószerzeteseket, *Berthelot* Marcellint, a francia akadémia tagját mindig megkérdezte közoktatási reformok dolgában. Mint természettudós nem nagy barátja az ó-klasszikai nyelveknek. Mint bölcselő pozitívista, a ki előtt csak természeti tünemények és törvények léteznek, a ki szerint például Istent vagy a természetfölötti rendet nem ismerhetjük meg. Az az alapvető hite, hogy minden tevékenységünknek szabályozója a természeti törvény; ilyennek tartja az erkölcsi törvényt és ezért nincsen szerinte üdv a természettudományokon kívül, a melynek népoktatásban, népnevelésben is szükséges szerepük van.

Kora ifjúságától fogva barátságban volt *Renannal*, az atheista Jézus-káromlóval. *Berthelot* azonban mint tudós sokkal jelentősebb *Renannal*; kémiai fölfedezései olyanok, hogy nevét halhatatlanná teszik. Akkor is fogják még emlegetni, mikor már *Renanról* néhány szaktudóson kívül senki sem fog tudni semmit.

A nagy vegyész föltétlen hive a republikánus, laikus és vallástalan francia népiskolának. A katolikus tudománynak épen olyan ellensége, mint a katolikus iskolának. Egy időben a francia kormányban volt közoktatásügyi miniszter, sőt külügyminiszter is. Más országokban a nagy tudósok méltóságukon alólinak tartják, politikával foglalkozni. *Berthelot* kivétel s nagy tudománya mellett politikus is. Nem lehet azonban állítani, hogy valami kudarc érte volna akár közoktatásügyi, akár külügyi politikájában; de sikert vagy dicsőséget sem mutatott föl. Kár volt tehát miniszterkedéseinek idejét politikára pazarolni s elvonni attól, a miben nagy lett: a kémiaiól és fölfedezéseitől.

Azt még külön ki kell emelnünk, hogy *Berthelot* nagyon szívesen foglalkozik közoktatásügyi kérdésekkel. Ő maga is tanár; elemi iskolát

azonban valószínűleg azóta nem látott, a mióta kikerült belőle. Azután ezeket a közoktatási kérdéseket mindig összefüggésbe hozza a természettudományokkal, továbbá a szociális kérdéssel, a melynek fejlődésében a jövőre mutat. Franciaországban különben is olyan hatalmas a szociálizmus s annyira előre mutatja a jövő képét, hogy az olyan fejtegetés elől nem is lehet kitérni. E mellett nincs ország a világon, a hol annyi szocialista tanító és tanár volna, mint Franciaországban. Ők a legodaadóbb apostolai annak az iránynak; s ha ők meg vannak nyerve, akkor az új nemzedék tényleg szocialista is lesz.

Legutóbb *Berthelot* e cím alatt tartott fölolvasást: «*A természettudományok és népnevelés*». Keresztény érzületet, keresztény tudományt, keresztény szociálizmust ne keressünk ebben a fölolvasásban. Ő úgy beszél, mintha kereszténység nem is léteznék.

Mégis bemutatjuk egy-egy gondolatát, mert azt hisszük: nagyon hasznos ellenségeinktől is tanulni. Másrészt azt a következtetést is levonhatjuk majd fölolvasásából, hogy milyen sivár az a modern tudomány, a mely nem tud s főleg dőlyfösen nem akar feleletet adni olyan kérdésekre, mint: mi az embernek a végcélja, mi történik vele a halál után, ez a földi élet meritse-e ki egész valónkat? A feleletet ezekre a kérdésekre nem pótolhatja sem a haza, sem az emberiség, sem a haladás szeretete, vagy a közjólétben való munkálkodás.

A társadalom épületének — kezdi tehát *Berthelot* — régen két oszlopa volt: a pap és a harcos. A dolgozó tömeg, a mely mindkettőnek terhét viselte, mint mondják, szolgai munkát végzett. Így napjainkig az erő és a vallás volt a társadalom két vezető elve: az erő fölbiztosította az anyagi rendet, a vallás az erkölcsi rendet. Mind a kettőnek föczélja volt a megállapított intézményeknek örökös állandósága, a melyet véglegesnek tartottak. Az erő, a mely minden anyagi változás ellenére volt, a legtöbb ember munkáját kizsákmányolta egy-kettőnk javára; míg a vallás iparkodott lecsitítani a gyűlölködést s az erkölcsöket szelidíteni a szeretetnek érzületével. De a társadalmi szolgaság állandóságát hirdette s a szegényeket és alacsony sorsúakat arra tanította, hogy meg kell nyugodniok e földi sorsukban, ha remélni akarnak az isteni igazságosságban, a mely a túlvilági életben fog érvényesülni.

A hitében és szervezetében mozdulatlan társadalom azonban fölbomlott a XVI. század óta, a dogmák ellen föllázadtak a szabadgondolkodók egyenkint s a tömeg együttvéve a hűbéri szolgaság ellen. Lassan-lassan új uralkodó elv lépett érvényre Európában: a természettudomány, azaz az anyagi és erkölcsi világ törvényeinek ismerete; ezen törvényekhez kell alkalmaznunk magánéletünk berendezését, valamint a társadalom kormányzását is. Ezt az uralkodó elvet több mint száz éve a francia forradalom hirdette ki az

igazsá
ról-ná
szünt
miszt
ezián
kratá

Az
hivatl
és tör
ket m
föl s
hetel
tekint
fogad
ban e
mind
kébe,
s mer
teket
sége
nem t
pük v
gazda
e tud
az áll
napró
ezek
volna
irtani
ezt s
meges
van.
társac
Ma a
élethe
a mily
világít
tudom
mindé
sekéit
val, t
beszél
sel, k
nagys
a háb
tudom

Az
lelkü
Sze
ezelt
káplár
hivatá
rájára
és ne
mosai
Buz
elisme
1824-

igazságosság és az ész nevében; ez az elv napról-napra világosabb és hatalmasabb lesz; megszünteti az isteni jogokat, a melyeket a vallás miszticizmusából kölcsönöztek, a régi arisztokráciának örökölt követeléseit és a modern plutokratáknak arcátlan törekvéseit.

Az újkort az teszi legyőzhetővé, hogy nem hivatkozik más tekintélyre, mint a mely tények és törvények mély ismeretéből származik; ezeket módszeres megfigyelések és kísérletek tárták föl s fejlesztették olyan tudósok, a kik rendíthetetlenül ragaszkodtak az igazsághoz. Ezt a tekintélyt mindenki szabad meggyőződése szerint fogadhatja el, tehát ez az akaratától függ. Általában elfogadják a legpolgáriasultabb nemzetek, mindinkább behatol az alsóbb néposztályok lelkébe, mert biztosítja fokozatos fölzsabadulásukat s mert viszont most megdönthetetlen támasztékot nyújt nekik s mindinkább növekvő jelentőséget. Bizonyos, hogy a tudomány diadala még nem teljes; a régi elveknek még uralkodó szerepük van a legtöbb állam politikájában és közgazdaságában s valóban alig kezdtek még hozzá a tudományos módszerek alkalmazásához, a mely az államra s a rá illő tanra vonatkoznék. Mégis napról-napra szaporodnak számban és súlyban ezek az alkalmazások, a nélkül, hogy lehetséges volna mostanság megszorítani vagy még inkább kirtani a tudományos igazságok fejlődését, a mint ezt szerencsétlenségünkre a multban többször megeselekedtek. Ha így van a dolog, akkor azért van, mert ez a fejlődés lett alapja a modern társadalom ipari és pénzügyi szervezésének. Ma a természettudomány nemcsak élén áll az élethez szükséges minden termék előállításának, a melynek: élelmiszer, ruházat, épületek, tüzelés, világítás, valamint a közegészségügy és az orvostudomány gyakorlata; de ő szabályozza a népek minden külső és belső viszonyait s az egyesekéit, közlekedési utak építése és főtartásával, tengeren és szárazon, távirdákkal és távbeszélőkkel, sajtóval és nyomdával, fényképezéssel, keramikával, a villamosság és a mechanika nagyszabású műveivel. Nem akarok bővebben a háborúval foglalkozni, bár ez is a természet-tudomány birodalmához tartozik.

Vetési.

(Folytatása következik.)

Blümelhuber Ferencz.

Az esztergomi magas káptalan egyik nemeslelkű tagja a főnti név hordozója.

Szegény szülők gyermeke, majd hogy vergődve ezelt ér, az Úr fölszentelt bajnokává lesz s mint káplán kezd meg tevékeny életét. Tudománya, hivatásos élete azonban az ifjú leviták katedrájára hívják, hol hosszú évek során át képezi és neveli az Úr szőlőjének jövő napszámait.

Buzgó munkásságának jutalma, érdemeinek elismerése a jó Istentől, a magas kor (szül. 1824-ben, fölszenteltetett 1847. évben). Az egy-

ház látható fejtől és a nemzet apostoli királyától, hogy ma prelátus, prépost, kanonok.

Egész életén át a munkán kívül az egyszerűség és takarékoság volt főelve. A munkának kiegészítésül tartotta a takarékoságot s ebben oly egyszerű életet követett, mely ha nem is tünt föl, de meglepett.

Meglepett, mert takarékoságának, egyszerű életének gyümölcsét áldozatra szánta és pedig oly mértékben, mely valóban gondos és a maga nemében páratlan előrelátóra vall.

Kebelére öleli az oltárt, ennek szegletkövét, a tanügyet s rövid időközökben hatalmas összegekkel siet szívének szeretetét kitérni.

Ma Obecsére küld 50.000 koronát, másnap már a Bajnán megtelepült iskolatestvérek anyaháza részesül 20.000 korona adományban, majd a multból törnek elő Komárom, Szob, Buda kulturális célú adományai... de ki tudná mind?... és élvezik a gondos méh szorgalmával összegyűjtött szimézet ezer és ezer koronákkal értékesítve.

Majd nemes lelke el-elgondolkozik a népnevelés küzdő harcainak szegény sorsáról, megszanja gyermekeit, szívében a szeretet fénye ismételtlen föllobban és az *esztergomi tanítóképző tápintézete javára* huszezer korona alapítvánnyal teszi nevét örök emlékeztetővé.

Önkénytelen földobog szívem s elkiáltom magam: Ecce sacerda magnus! Egész élete munka, lemondás, egyszerűség és gyűjtés, de minő célból? A kath. tanügy istápolása, fejlesztése céljából.

Boldog tudat az élet alkonyán, hogy az Úrnak szolgálva egész életén át, az áldozat, a nemes szív emléke, az utódok szívében fog élni. És a boldogság örök forrásának üdítő italát iszsza az, kinél a szeretet, az az édes aggódó szeretet, fakaszsa meg a forrást rejtő sziklát.

Nagy főpap, a jó Isten áldja meg gondoskodó jóságodat! Mi a népnevelés egyszerű munkásai mindig hálatelt szívvel emlékszünk meg a velünk és ügyünk jöteviről és e hála volt egyik indító oka annak, hogy a nagylelkű alapítványt országos lapunkban kommentárral kísérrni mertük és merjük azon általános kívánattal, hogy: Blümelhuber Ferencz prelátus, prépost, kanonok urat az egyház, a haza, a kath. tanügy javára még nagyon-nagyon soká tartsa meg a jó Isten!

Bertalan Vincze.

KÜLFÖLDI TANÜGY.

A jövő iskolája. Ezen a czímen munkálkodik és ír könyveket a francia *Petit Ede*, az országa határai között eléggé ismert pedagógus. Tulajdonképen a jövő népiskolaival foglalkozik, s minthogy nagyon sokaknak, különösen a francia tanítók között, hiedelme az, hogy a jövő a szoczializmusé: *Petit* a népiskolat ennek a szellemi iránynak kívánságai szerint óhajtja fejleszt-

teni. Nem kell azonban épen szociálistáknak lennünk, hogy az elveit helyeselhesük. A gondolatai helyet foglalhatnak bármilyen iskolai reformnak keretei között. Senki sem fogja például visszautasítani azt, a mit *Petit* akar, hogy tudniillik a gyermekekben neveljük a szolidaritás érzését egymás között, azért, hogy ezt később a társadalomban és az életben is hathatósan érezzék. O azonban azt a nevelést a kollektívizmus előfutárjának tartja, azénak, a mely a töké és a termelési eszközök fölött való rendelkezést a munkásnak kezébe akarja adni kizárólagosan. Annak az együttérzésnek különben már nem egy szép eredménye van. A francia iskolás gyermekek például szorgalmasan gyűjtenek szüniidei gyermektelepekre, a melyeknek költségeit nálunk legnagyobb részben a társadalom jótékonyága fedezi. Az ilyen gyermektelepek túlnyomó részükben Franciaországban a tenger mellett vannak elhelyezve, lévén annak az országnak több és hosszabb tengerpartja, mint hazánknak, a melynél e tekintetben *Austria* is hasonlíthatatlanul jobban áll. Mellesleg említjük föl, hogy az osztrák tengerpart vidéken, *Grado* szigetén maga az állam tudott fölállítani nagyszabású gyermektelepet, a melyet szüniideinek is lehet nevezni, s a melynek főcélja tengeri levegő és fürdő útján javulást biztosítani hivatalnokok görvélyes gyermekei számára. A nem-hivatalnoknak szegény gyermeke vajmi ritkán részesül a gradói kúra áldásaiban. Fölösleges részleteznünk, hogy a francia szüniidei tengerbelléi gyermektelepek ilyen korlátozást nem ismernek. Meglepő azonban, hogy a gyermektelepeknek erre a gondolatára olyan későn jöttek a francziák. Szinte elesodalkozik az ember, hogy köztük a legegyszerűbbnek látszó intézmények és iskolai reformok milyen későn kezdenek alkalmaztatni. Ilyen például az *esti iskolák* intézménye is. Állam vagy község cseppet sem törődik velük, úgy hogy *Petit* Ede izgatásaira volt szükség, hogy az az intézmény Franciaországban gyökeret verjen: már pedig Franciaország az európai államok között az első, a mely legtöbbször áldoz népiszkolai célokra, igaz, hogy irányzatosan és vallásellenes törekvésekkel. Ott például az a tanító, a ki esti iskolát tart, semmiféle jutalomban vagy fizetésben sem részesül; ezt a terhet tisztán lelkesülségből vállalja magára, s az a dícséretméltó, hogy a jutalomnak minden reménye nélkül mindtöbbször vállalkoznak is olyan iskolák szervezésére. Apostoluk *Petit*, s ézt az érdemét készséggel elismerik Franciaországban. A főntebbiekől látszik, hogy a szociálistikus tendenciái nagyon is ártatlanok a népiszkola reformja körül, s a gyermekek érzésének nevelésében. Nagyobb baj az, hogy a francia állami tanítóknak nem csekély része annál jóval tovább megy a szociáldemokrata elvek terjesztésében, a mi már a szülők körében és a kormánynál is aggodalmakat okoz. Amazok mindinkább sürgetik az ilyen tanítók megfélemezését, szigorubb felügye-

letét és rendreutasítását; de kérdés, hogy szellemi irányt és meggyőződést lehet-e megváltoztatni ilyen hatósági intézkedésekkel?

IRODALOM.

Népiratkák. A Szent-István-Társulat népiratkái között újabb hét új füzet látott napvilágot. Címük: 158. sz. Dikies Dániel majszter úr; vagy: Hogyan okosodott meg a czuczilista vezer? Irta *Cserjesi* Károly. Ára 10 fillér. — 181. sz. Balázs Antal bajai; vagy: A ki szarva között kereste a tögyét. Irta *Seress* Imre. Ára 10 fillér. — 182. sz. A méltóságos asszony aranya; vagy: Miképen jöttek észre a czuczilisták? Irta *Verner* László. Ára 6 fillér. — 183. sz. A máshitű feleség; vagy: A vegyes házasság veszedelme. Irta *Kálmán* diák. Ára 8 fillér. — 184. sz. A ki kicsal, hunczút róka... Rossz hely az az Amerika!... vagyis: Az a kérdés, hogy menjünk-e Amerikába? Irta *Varga* László. Ára 6 fillér. — 185. sz. Az ördög itala, vagyis: Hogyan fogta meg a plébános a muszka spiont! Irta *Vághent*. Ára 10 fillér. — 186. sz. Az álnok jóbarát; vagy: A hamis eskü büntetése. Elbeszéli *Rozgonyi* György. Ára 6 fillér. — Ezzel tehát a Szent-István-Társulat népiratkáinak száma 186 füzetre szaporodott. Megrendelhetők a nevezett társaság könyvkiadóhivatalában: Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28. szám a hol, kivanatra részletes jegyzékkel bárkinek szívesen szolgálnak.

Beküldetett. Tartalmas és tartalmában igen tanulságos könyvet adott ki a kalocsavidéki róm. kath. egyesület: a kalocsai érsekmegevei róm. kath. tanítóegyesületek 1898—1901. évi értesítőjét. XVII—XX. füzet. A társ-egyesületek megbízásából kiadta a kalocsavidéki egyesület választmánya. Szerkeszti Dreisziger Ferencz, tanítóképző-intézeti tanár.

VEGYESEK.

Bubics püspök a pápa jubileumáról. XIII. Leó pápa megválasztásának huszonegyedik évfordulóján Bubics Zsigmond kassai püspök úr pásztorlevelet adott ki, a melyben elrendeli, hogy miképen üljék meg hivei ez esemény évfordulóját. A pásztorlevelében meghagyja a pápának, hogy gyűjtsön péterfillért, a hiveket pedig kéri, hogy adakozzanak a pápa javára és e jubileum alkalmából egy szép és jótékony czélra is a tanítók árvaháza javára. A püspök válasza pásztorlevelében a tanítók hátramaradt családtagjainak mostoha sorsát. Kijelöli a gyűjtés napjait és módzatait. E szerint a templom szentélyében az oltár előtt tiszta lepellel leterített asztalt kell fölállítani. Legyen rajta egy feszület és két tányér: az egyik péterfillér, a másik pedig tanítók árvaháza jelzéssel. A hivek szokásos módon és időben járják körül az oltárt s útközben az asztal előtt elhaladva, adjanak tetszésük szerint. A lelkészek a pénzt beküldik a püspökhöz, a püspök pedig az egri székeskáptalanhoz, a hol a pénzt, mint a kassai egyházmegye adományát külön fogják kezelni.

A tanítók nyugdíja. A párkányvidéki tanítóegyesület nemrég gyűlést tartott, a melyen foglalkoztak a tanítók nyugdíjának kérdésével. Az egyesület elhatározta, hogy újra föl hívja az ország összes tanítóit és tanítóegyesületeit, hogy ne nyugodjanak addig, míg nem biztosították teljesen jogaik megvédését. Azonkívül felszólítják a tanítóegyesületeket, hogy 2—3 tagot küldjenek el kerületük országos képviselőjéhez és igyekezzenek megnyerni jóakarátát és szavazatát a tanítók ügyének. A deputációk eljárásának eredményéről a párkányvidéki tanítóegyesület értesítést kért.

Halálozás. Denkler Gáspár, paksi róm. kath. elemi fiúiskolai tanítónak 1902. évi február hó 15-én reggel 3 órákor, a halotti szentségeknek ájtatos fölvételével, élte 27., boldog házasságának 3. évében, hosszú szenvedés után elhunyt. Boldogult hült tetemét f. évi február 16-án d. u. 3 órákor helyezték nyugalomra. Áldás és béke lengjen hamvai fölött!

Egy
letése
tőszet
tását
génysor
tiz sz
ros;
clég na
költség
tehat,
dése é
rehatá
lok fed
szerint
adásáb
adó egy
a esele
adó sz
ily álla
kor, t
szinvo
iskola
nagy E
viszony
alkalm
keltése
kervén
intézet
anyagi
ha ann
nem v
barátb
ran fo
tekony
viselője
nek, de
zik, kiv
vője et
Hathat
igen-ge
nem e
merleg
a lapo
véletle
zásait,
volt má
barátta
deleze
sportb
kinek
meglep
humán
költöki
is évek
úgy ez
is erős
mídon
mintak
Pál ó
képvise
Az iste
A
iskola
lyen e
mozgal
randur
a kerf
kéreje
nyolcz
Fő
kaszin
tartott
iskolák
jövője
den h
ez isk
tály el

Egy iskola jötevője. A nagy Vörösmarty Mihály születése helyének róm. kath. egytantermű iskolája meglehetősen szerény anyagi viszonyok között teljesíti nemes hivatását. Az iskolaföntartó hitközség tagjainak 90 % a szegénysorsú napszámosokból és eselédekből áll. A főnmaradó tíz százalék egy része az élet ezerféle gondjaival küzdő iparos; az egy-két gyermektelen birtokos pedig aránylag elég nagy összeggel járul hozzá az évi iskolaföntartási költséghez. Csak természetes dolog ny körülmények között tehát, hogy az iskola főbevételeit képező iskolaadó beszedése évről-évre súlyos gondot képez, s nem ritkán végrehajtási eljárást is igényel. De még így is az iskolai célok levezetésére kivetett illetékek összege az év végén rendszerint tetemesen megapadva vonul be a hitközség számadásába. A mennyiben a minden év elején kivetett iskolaadó egy része teljes vagyontalanság címén leírásba jön, a eselédeknel gyakori időközi költőkódés pedig az iskolaadó szintén nem kevés számotartott forintját viszi el. Ily állapotokkal szemben aztán nehéz dolog az iskolát a kór, törvény és a pedagogia kívánalmainak megfelelő színvonalon föntartani. És bár a k.-nyéki róm. kath. iskola vezetősége, iskolaszéke élénken érzi e tekintetben nagy horderejű felelősségének súlyát, s az adott nehéz viszonyok között nem mulaszt el soha egyetlen kedvező alkalmat sem arra nézve, hogy akár a jötekonyság felkeltése, akár a teherviselésben való példaadás vagy kervényezés által megszerezze a vezetésére bizott kis intézetnek kulturális feladata teljesítéséhez szükséges anyagi eszközöket, mégsem érhetné el teljesen célját, ha annak a szükséges viszonyok között levő iskolának nem volna oly nagylelkű pártfogója egy lelkes tanügybarátban. A k.-nyéki róm. kath. iskola számadásaiban gyakran fordul elő egy ősnemesi fényes név és e névhez jötekonyságok egész lajtroma fűződik. Pedig e név derek viselője nem is tagja annak az iskolaföntartó hitközségnek, de még csak a polgári község kötelekébe sem tartozik, kívül lakik a fau határan, megis a legnagyobb jötevője ennek az iskolának s így jötekonysága annál dicsőbb. Hathatos közbejárásának és nagylelkű áldozatkészségének igen-igen sokat köszönhet ez az iskola. Bőkezű adományai nem egyszer billentették már helyre a hitközség vagyonomlégének meg-meg ingó egyensúlyát. Régóta intézik el a lapok is egyszerű, sablonos nyugtázással e kiváló úr véletlenül köztudomásra jutó és tekintélyes összegű adakozásait, melyeknek nagyrésze tanügyi célokra esik. Ideje volt már, hogy lapunk is foglalkozzék e nemesszívű iskolabaráttal. Egy mindig vidam kedélyű, könnyed mozgású, delezeg huszárszt ez a mi nemes pártfogónk, az ország sportkedvelő gentry-jének közszeretben álló tagja, a kinek boldogsága rejlik abban, ha adományaival kedves meglepetéseket szerezhet. Így gyámolítja, istápolja más humanitárius és kulturális intézmények mellett, a magyar költőkirály születése helyének róm. kath. elemi iskoláját is évek óta, önzetlenül és hűségesen. A kath. népoktatásügy ez aranyszívű lelkes barátja a tanítóság érdekeinek is erős pártfogója s így kedves szolgálatot vélünk tenni, midőn őt az ország kath. tanítóinak az áldozatkészség mintaképeül bemutatjuk. E nagylelkű férfiú: *Moszlény Pál úr*, velencei (Fejérm.) földbirtokos és országgyűlési képviselő, a kegyeslelkű szatmári püspök édes unokaöccse. Az Isten áldja meg e nemesszívű iskolabarátot! *D. Gy.*

A tanítók mozgalma. A nagybányai községi elemi iskola tanítóegyesülete január 30-án gyűlést tartott, melyen egyhangúlag kimondotta, hogy a tanítók egyetemes mozgalomához csatlakozik. Egyszersmind elkészíti a memorandumot, aláírta a város összes tanítóival és fölkeresi a kerület országgyűlési képviselőjét, hogy támogatását kérje. A memorandumban kéri, hogy a tanítóit fizetését nyolcszáz koronával emeljék föl.

Főolvasás a segítőosztályról. A magyar tanítók kaszinója tanügyi bizottságában Bardócz Pál főolvasást tartott a népiskola segítőosztályáról. Ismértette a segítő iskolák humanus célját a gyöngye tehetségű gyermekek jövőjét illetőleg és adatokkal igazolta, hogy legalább minden huszezer lakossal bíró városban szervezni kellene ez iskolákat, illetőleg egy-két segítőosztályt. A szakosztály elfogadta a főolvasó következő határozati javaslatát:

1. A gyöngye tehetségű gyermekek elkülönítve tanítandók. A szervezés a Kazinczy-utcai iskolában mult évben megkezdett alapon folytatandó.
2. Minden kerület központi fekvéssel bíró népiskolájában legalább egy osztály szervezendő.
3. A segítő osztályokba kizárólag csak gyöngyetehek irassanak be. A fölvetelt bizottság eszkoözje.
4. Ez osztályok tanítói részére rendeztessek szaktanfolyam.
5. A szervezés továbbfejlesztése dolgában terjesztessek memorandum a kormányhoz és a főváros tanácsához.

Szerkesztői üzenetek.

B. Közzétettük. Köszönet az értesítésért. — **B. B.** Az illetékes pénztáros igazolhatja a befizetéseket; ez elérendő. — **I. I.** Levél meggy. — **H. T.** Az ügy jogi elbírálást kíván. Forduljon panaszszal a közl. azgatási bírósághoz. — **D. I.** Az alkalmi szavalatokat nem küldhetjük meg külön-külön. Ügy értesültünk, hogy rövid időn belül olesó füzetet ad ki a Társulat az elrendett ünnepély programjára való tekintettel. — **G. V.** Intézkedtünk. — Több levélre a jövő számban felelünk.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Esztergom érseki megye.

Récsere (Pozsonym.) róm. kath. okleveles tanító kerestetik. Fizetése 800 kor. és korpótlék. Lakása: egy butorozott szoba fűtéssel. Pályázati határidő: *ezen hirdetés megjelenésétől 8 nap.* Személyes megjelenés előnyös. *Bevak István*, iskolaszéki elnök. 65 1—1

Tótújfalu (Pozsonym.) róm. kath. kántortanítói állomásra 600 korona készpénz, 80 korona egy jötevő alapítványából, 32 gazdától a 12 kéve búza, 7 mécz rozs, 11¹/₂ hold szántóföld, az első évi tankötelesektől beiratás címén a 2 kor., 24—30 kor. körüli stóla, 3 öl ta beszállítva, melyből az iskolát is fűteni tartozik. Lakása: 2 szoba, konyha, kamara, kert. Tannyelv tót-magyar. Pályázati határidő 1. év *március 6.* Folyamodványok tótújfalu *iskolaszékre* ezímezendők. 68 1—1

Erdélyi egyházmegye.

Gyergyó-Alfalvi (Csikm.) róm. kath. iskolájánál helyettes tanító kerestetik. Fizetés: havi 30 korona és teljes ellátás ágynemű nélkül okmányok iskolaszékhez küldendők. *Páll*, tanító. 62 1—1

Győri püspöki megye.

Boóz (Sopronm.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Jövedelme: 10 hold 314 □ öl szántóföld 1300 □ öllel, 1 kat. hold rét. Szabad legeltetés. Községtől 90 kor. Párpénz 42 kor. 15 pozs. mérő rozs 420 lit. must. Ostyasütés, templomruhamosás 20 kor. Alapítványi misék után 9 kor. 10 fill. Államsegély 286 kor. Lakás: 2 szoba, konyha, kamara, istálló, 60 □ öl kert. Határidő *márcz. 4.* Tannyelv német-magyar. Pályázat Főtisztelendő *Madarassy Antal* esperes urhoz Német-Keresztur (Sopronm.) küldendő. Állás azonnal elfoglalando. 66 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Az **apátfalvi** róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. Jövedelem: Hitközségtől: 346 kor. Szalkai uradalomtól: 186 kor. 27 úrköbméter dorongfa pénzértéke: 81 kor., 173 kéve búza, 115 kéve árpa és 15 kéve rozs pénzértéke: 83 kor. 10 fill. Kiváltott stóla 56 kor. Szentmise-alapítványokból: 26 kor. Állandó segély a

Roskoványi-alapból: 50 kor., Vittek-alapból 30 kor., 100 korona ötödéves korpótlék. Földjövdelem bérbeadva 40 korona. Bucsúztatónál minden vers után 20 fill. Lakás: két szoba, konyha, kamara, esűr és istálló. Kötellessége a mindennapi és ismétlő iskolába járók oktatása, mindennapi orgonálás, valamint az összes kántori teendők elvégzése. Folyamodványok összes működési bizonyítványokkal és oklevéllel felszerelve legkésőbbben *márczius 8-ig Bárdy Antal* plébános, iskolaszéki elnöknel nyújtandók be. (Apát-falu u. p. Trenesén.) Orgonálás és énekpróba márczius hó 18-án fog megtartatni. Szükséges nyelvismeret: magyar-tót. 67 1—2

A nyitra-gerenceséri kántortanítói állomás megüresedvén, arra ezennel pályázat hirdették. Jövedelme: 1. 600 korona a község pénztárából; 2. 16 méter tűzifa; 3. tanítónak szánt erdőből megfelelő farészlet; 4. parbér címén 20 p. mérő gabona; 5. 3 hold szántóföld; 6. 48 korona megváltott stóla illeték; 7. 27 kor. misealapítvány; 8. temetkezés alkalmából a bucsúztatónak minden verse után 20 fillér. A pályázni szándékozók képesítése és működési bizonyítványokkal ellátva személyesen kötelesek a választás napján megjelenni. Ez iskolai év végéig esetleg orgonálni tudó segédtanítók is pályázhatnak. A pályázat határideje ez idei *márczius hó 10-ike*, a mikor is a választás meg fog ejtetni. *Kardoss Károly* gerenceséri plébános, iskolaszéki elnök. 48 3—3

Rozsnyói püspöki megye.

A pohorellai róm. kath. iskolánál lemondás folytán üresedésbe jött másodtanítói állomásra *márczius 8-ig* pályázat hirdették. Évi fizetése 800 korona havi utólagos részletekben fizetve; 24 méter fa beszállítva; egy szoba, konyha, éléskamra és pitvarból álló lakás. A lakásszoba a legszükségesebb butorral el van látva. Kötellessége: I—III. népes vegyes osztály, valamint az ismétlők felének önálló tanítása. Tanítási nyelv: tót-magyar. Tanítónők is pályázhatnak. A folyamodványok *Dollák Rezső* plébános, iskolaszéki elnökhöz intézendők. 63 1—1

Veszprémi egyházmegye.

A háromfa-agarévi (Somogyi.) róm. kath. iskolaszék. 800 korona fizetes, butorozott szoba és teli fűtéssel a második tanítói állásra pályázatot hirdet. Okleveles fiatal

tanító urak kérvényeiket *Doby Vince* elnök úrhoz küldjék be *márczius 1-ig. Iskolaszék.* 64 1—1

Ajánlat. Felsőnógrádmegyei felekezeti okl. tanítónő cserét óhajt tenni: 400 forint rendes, a mellékjövdelemekkel biztos 500 forinton felüli java tartalmazással. Ajánlatokat bárholnan elfogad *Nógrád-úrvényi tanítónő.* 69 1—1

GÉPEKKEL BERENDEZETT

ORGONAÉPÍTÉSI MŰINTÉZET.

175 1—52

Rieger Testvérek

Budapest,

Garay-utca 48. sz.

Rieger Testvérek Jägerndorf (Osztr.-Szilézia) es. és kir. udv. orgonagyáranak fiokja. Legolesőbb áron kiváló légnyomású (pneumatik) orgonákat szállítanak.

RÓMAI

ZARÁNDOK-

KONYV.

A magyar ember utmutatója az

 örökvárosban.

Kis magyar-olasz

 szótár-függelékkel.

Irta: Vetési.

 Kapható a

Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában Budapest, Szentkirályi-u. 28.

Ára 24 fillér.

Szent keresztúti

és más ájtatossági gyakorlatok

Krisztus Jézus kínszenvedéséről

és haláláról.

Az egyházi hatóság engedelmével.

 Ára kötve 20 fillér.

Megjelent és megrendelhető a

Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában

Budapesten, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.

Stephaneum nyomása Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28a.